

Tumm tegelane, Väino Puura (fotol vasakult teine) kehastatud kangete liigestega surnukahvatu ülemteener ei hakanud kunagi domineerima, aga lisas pidevalt oma laval olekuga sündmustele värvi.

Veljo Poom

Abiks abielu mõiste defineerijatele

Algus lk 19.

Kunstnik Maria Carla Ricotti loodud lavakujundus on samuti äärmiselt traditsiooniline: dekoratsioonid markeerivad ruumi ja maja. Kõik see püsib enam-vähem muutumatuna kogu lavastuse vältel, aeg-ajalt liigutatakse vaid vastavalt vajadusele mööblit. Selline suhteliselt tagasihoidlik lavakujundus annab solistidele ja koorile võimaluse hästi esile tõusta. Kujunduse ühe detailina on lava äärel asetatud kaktused. Etenduse algul tekkis kerge kartus, et selle taimeomaduste tõttu hakatakse nendega pingutatud koomilisi võtteid tekitama. Õnneks lasti neil üsna rahu olla, aga Stanislavskist lähtudes pidid need siiski inimestega mingisse kokkupuutesse sattuma. See ka juhtus, aga etenduse keskel ja möödaminnes, mis mõjus väga hästi. Itaallanna kujundatud kostüümid on samuti väga maitsekad: kooriartistide pastelsetes toonides rõivastele vastanduvad solistide tunduvalt kirevamad riided, mis annavad hästi edasi XIX sajandi I poole hõngu. Mida värvikam tegelane,

Mina kuulan ainult õiget muusikat!

Ühe kuuldemänguga ei kao levinud arvamused kuhugi, kuid sest saadu on kõigile muusikaõppuritele ja niisama muusikutele toeks ses hinnangurohkes ühiskonnas.

Matis Leima kvadrofooniline kuuldemäng ja digialbum „Ülem heli“.

GREGOR KULLA

Kuuldemäng? „Muusikast ja helidest rääkiva loo jaoks sobib kuuldemängu formaat eriti hästi, sest kuulaja kogeb kõike kõrvadega,“ on Matis Leima tutvustanud oma suurimat teost portaalis Hooandja.¹ Milleks meile muusika? Kuidas muusikat hinnata? Millist muusikat hinnata? Nendele küsimustele on Matis Leima võtnud vastata oma 63 minutit kestvas kvadrofoonilises kuuldemängus „Ülem heli“.

Leima mõte vapustas mind, sest teema pakub mullegi suurt huvi, võib-olla teeb ka muret. Loojanaan on keeruline orienteeruda tänapäeva maailmas, kus tagasisidest on saanud igapäevaelu vältimatu osa: oleme sellega harjunud ja saame selle kaudu pidevalt teavet, kas see, mida teeme, on õige. Puutume kokku nii paljuga, samal ajal nii piskuga, sealhulgas muusikas. Muusika ümbritseb meid igal pool: poes mängib taustaks selle nädala või kuu populaarseim *mixtape*, tänaval kostab kokteilibaarist *drum'n'bass*'i ning autogagi raatsivad vähesed sõita vaikus. Enamjaolt tarbitakse seda, mis kätte

satub või mida sisse söödetakse. Sellega harjutakse ning uuega kohanemine nõuab energiat, mida jagub lugematute argimurede kõrval vähestel. Popmuusika on kujunenud oskuslikult viimistletud disainkaubaks, klassikaline elitaristide õhtutäiteks, nüüdismuusika liigkeeruliseks. „Eks probleem on mingil määral ka selles, millist muusikat inimene vajab. Kaasaegne inimene kõrge elutempo ja rohke töö ja tegevuse juures vaevalt et vajab väga keerukat muusikat. Ja meie muusika on sageli ülepingutatult keerukas,“² on nentunud Aarne Männik, kui temalt päriti 1970ndatel uue muusika kitsa ringi kohta. Valitakse kättesaadavaim ning hoitakse sellest kinni. Kuulaja tähelepanu on kujunenud omaette kaubaks. Kui kuulata Youtube'is või Spotifys Ariana Grande ja Justin Bieberi lugu „Stuck with U“ või Beethoveni üheksandat, siis tehisintellekti valem täieneb ning edaspidi kuuled vaid sellesarnast. Facebook hakkab soovitama lehti, mida laikida, ja gruppe, millega liituda. Äärmiselt hõlbus on oma mätta otsa jääda ning muu kohta öelda „ma ei saa aru“ või „see pole muusika“.

„Muusika ongi klassikaline, muidu ei saa seda muusikaks nimetada. [...] Poppmuusika on populaarne. See tähendab,

et pikema jututa selle poolt on maailm – meie populatsioon – oma hääle andnud! Improvisatsioon on ainus aus musitseerimisviis ja seepärast on see kõigist teistest muusikastiilidest parem!“³ Selliste ilusate mõtetega puutub mingil hetkel kokku iga muusik ning halvimal juhul hakkab neid ise reprodutseerima, sest mingi seisukoha peab ju ometi võtma. Kui Matis Leima kuuldemängu „Ülem heli“ (sõnast „ülemheli“, tähendab kõige paremat heli või heliteost) peategelane saadab oma seitse poega uurima, mis on õige ja vale muusika, siis jääb ta just seda sorti arvamuste tormi kätte. Peategelane on isa ja dirigent, kes on pärast antud kontserti koju jõudnud muserdatuna, sest ei saa aru, kas see, mida ta teeb, on kunnaline, õige. Ta manab omaette erudeeritust tähistavas ladina keeles: „Musica mundana ..., [...], musica humana ..., concordia vocis et mentis ...“ ning langeb sügavasse meelehärmi, tunnistades teenrile, et ta enam ei suuda: tema viimane püüe eristada head muusikat halvast on lennanud vastu taevast. Pojad saadavad oma avastustest isale ippolitlikke kirju.⁴ Isa ja poegade rolli kandev Marius Peterson loeb kirjad ette ning mälu loetu üle, igale tekstiosale järgneb helilooja teos peatükile

teemakohase muusikaga. Seitse poega sümboliseerivad seitset suunda muusikas (see kajastub ka teose alapealkirjades): popp, traditsioon, religioon, loodus, süntees, süsteem ja improvisatsioon. Vaid viimases sümbioosi peatükis ja epiloojis väljendab pereisa kirjade lugemise vahel oma mõtteid. Teosel on muinasjutuline lõpp: isa lahendab peremure. Ta vastab poegadele: „Jah, popmuusika ongi see kõige kõigem!“ ning lisab, et klassikaline oli oma aja popmuusika ja india popmuusika kõlab nagu pärimusmuusika, tänapäeva pärimusmuusika on praegu popmuusika. „Olgu kaasaegne- või vanamuusika, folk- või rokkmuusika, nende kõigi ühine nimetaja algab ikkagi *m*-tähega. Mehed, vennad, te olete tõesti oma peene ala parimad asjatundjad, aga ennekõike olete te minu pojad. Kõige selle juures pole teie vanaks jäänud isa soovitud teid kasvatada võistkondadeks, vaid meeskonnaks! Kuulake ja pange tähele: te olete vennad ka muusikas.“

Kuuldemäng on kraaditöö kohta äärmiselt meisterlik, nii digialbumi kujunduselt kui ka helitehniliselt. On ütlemata tänuväärne luua elektroakustilise eriala hõlmas midagi, mis on orienteeritud kuulaja harimisele,